

Нині основними завданнями державної політики в лісовому господарстві повинні стати заходи щодо освоєння та раціонального використання продукції лісового господарства. В їх складі чільне місце належить недеревним ресурсам, які б дали змогу покращити та пришвидшити збереження та відтворення лісових земель. Саме вони виступають першоджерелом, основою для розвитку і росту всього переліку продукції лісових ресурсів. Реалізація зазначеного стане можливим завдяки налагодженню адекватного обліку недеревної продукції, котра генерується землями лісогосподарського призначення і яку отримують за результатами вирубування дерев чи збирання недеревних лісових ресурсів. Аналіз засвідчує також, що діючий механізм використання продукції лісогосподарського сектора, зокрема недеревного походження потребує подальшого вдосконалення.

Список посилань на джерела

1. Малик Л. О. Формування і використання платежів за недеревні рослинні ресурси для реалізації лісової політики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.08.01 / Л. О. Малик; УкрДЛТУ. – Львів, 2001. – 20 с.
2. Сенько Є. І. Економіка комплексного використання і відтворення харчових ресурсів лісу / Є. І. Сенько, О. І. Фурдичко. – Львів : Місіонер, 1996. – 296 с.
3. Синякевич І. М. Економіка лісокористування : підручник / І. М. Синякевич. – Львів : Вид-во ІЗМН, 2000. – 402 с.

УДК 330.332.2

*У. Я. Витвицька, к.е.н., доцент
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу*

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ У НАФТОГАЗОВИДОБУВАННІ

Одним із стратегічних напрямків посилення енергетичної безпеки України є забезпечення розвитку вітчизняного нафтогазовидобування шляхом нарощування сировинної бази новими розвіданими запасами та збільшення обсягу видобутку нафти і газу за рахунок більш повного вилучення вуглеводнів з покладів, промислово розробка яких вже здійснюється. Вирішення цих завдань потребує активізації інвестиційної діяльності не тільки у напрямку пошуку нових джерел акумуляції інвестиційних ресурсів, але й удосконалення управлінських, організаційних та економічних механізмів при її здійсненні і, особливо, розробки та застосування новітніх методичних підходів до обґрунтування інвестиційних рішень, які б відповідали існуючим економічним реаліям, враховували сучасні тенденції розвитку нафтогазовидобування та високий ступінь невизначеності, що має місце при реалізації проектів у цій галузі.

Слід зазначити, що сектор пошуку та видобутку у нафтогазовій галузі вважається найбільш важливим і складним, як з точки зору обсягу залучення інвестицій, так і умов їх здійснення. За оцінками провідних науковців, на нього припадає близько 80 % інвестованих у галузь коштів, і ця частка має постійну тенденцію до зростання [1, с. 21].

За проведеним у 2010 році прогнозом Міжнародного Енергетичного Агентства (англ. IEA – International Energy Agency), автономного міжнародного органу в рамках Організації економічного співробітництва та розвитку, інвестиції у світову нафтогазову галузь за період 2010-2035 років повинні скласти приблизно \$11 трлн., або \$440 млрд. на рік. При цьому близько 85% цієї суми має бути спрямоване саме у сектор пошуку та видобутку вуглеводнів [2, с. 139]. Однак, зважаючи на складну геополітичну ситуацію, зокрема, на нафтовому ринку, за уточненими прогнозами обсяг інвестицій у нафтову галузь у світі вперше за останні 30 років скорочується: у 2015 році падіння перевищувало 20 % і продовжуватиметься й надалі [3].

За таких умов роль інституту оцінювання ефективності інвестиційно-інноваційних проєктів як важливого інструменту, що дає змогу зменшити темпи стагнації обсягів інвестиційно-інноваційної діяльності у нафтогазовій сфері, стає особливо значущою.

Необхідно зазначити, що нафтогазовидобувна галузь характеризується низкою специфічних особливостей з точки зору аналізу й оцінювання ефективності інвестиційних проєктів, що суттєво вирізняють її серед інших галузей матеріального виробництва. Найбільш істотними з них слід виділити такі [1, с. 21; 4, с. 158-159; 5, с. 207]:

- висока капіталомісткість нафтогазовидобування, а, отже, необхідність здійснення значних інвестиційних витрат;
- суттєва залежність показників і критеріїв ефективності інвестиційних проєктів від природно-геологічних умов та рівня використання розвіданих ресурсів і запасів вуглеводнів;
- висока волатильність природних факторів, які визначають техніко-технологічні та фінансово-економічні параметри інвестиційних проєктів;
- імовірнісний характер прогнозування більшості техніко-економічних показників розробки нафтових і газових родовищ;
- значна частка непідтверджених обсягів розвіданих запасів, а, значить, високий рівень невизначеності результатів інвестування;
- велика тривалість реалізації проєктів з розробки нових чи дорозробки вже відкритих нафтових і газових родовищ, окремих покладів та експлуатаційних об'єктів (десять і більше років, а в деяких випадках і п'ятдесят);
- негативні тенденції розвитку відтворювальної структури капіталовкладень у бік збільшення частки, що спрямовується на компенсацію падіння обсягів видобутку на виснажених родовищах;
- наявність специфічних проєктних ризиків, зокрема, зниження попиту на нафту і газ у зв'язку із світовою економічною кризою, політичною нестабільністю у основних нафтогазовидобувних регіонах, бурхливим

розвитком і застосуванням альтернативних джерел енергії, і, як наслідок, появою несприятливих тенденцій щодо зміни цін на вуглеводневу сировину;

- здебільшого інноваційний характер інвестиційних проєктів, спрямованих у розробку важковидобувних та дорозробку виснажених нафтових і газових родовищ, оскільки передбачається застосування новітніх технологій для підвищення нафтогазовилучення, що потребує значних обсягів інвестування та зумовлює появу додаткових важкопрогнозованих видів ризику.

Окреслені особливості створюють умови, за яких оцінювання ефективності інвестиційних проєктів у нафтогазовидобувній галузі є однією з найскладніших проблем сучасної економічної науки, що потребують ґрунтовних досліджень.

Список посилань на джерела

1. Підчоса О. В. Інвестиційна діяльність ТНК у світовій нафтогазовій галузі: детермінанти розвитку / О. В. Підчоса // Економічний часопис-XXI. – 2011. – №11-12. – С. 19–23.

2. World Energy Outlook 2010. – 731 p. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldenergyoutlook.org/media/weo2010.pdf>.

3. Падіння інвестицій в нафтову галузь становитиме більш ніж 20% – ІЕА. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2015/11/15/567476/>.

4. Дзєбих І. Оцінка інвестиційних проєктів на прикладах газової і нафтової галузей промисловості України та Росії / І. Дзєбих // Міжнародна економічна політика. – 2010. – № 1-2 (12-13). – С. 156–183. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.urpn.ua/jier/article/view/27578/24725>.

5. Якубовський С. О. Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності: навч. посіб. / [С. О. Якубовський, Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова та ін.]; за ред. Якубовського С. О., Козака Ю. Г., Логвінової Н. С. – 2-ге вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 472 с.

УДК 338.45:622.323

Я. С. Витвицький, д.е.н., професор

Н. О. Гавадзин, к.е.н., доцент

І. М. Метюшон, к.е.н., доцент

М. С. Пілка, аспірант

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РЕНТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИДОБУВАННЯ НАФТИ

Постановка проблеми. Забезпеченість енергоресурсами є одним з визначальних чинників стабільності економіки будь-якої країни. За гострого дефіциту вуглеводневої сировини в Україні і високого рівня імпортозалежності важко переоцінити важливість розвитку власного нафтогазовидобувного комплексу. У досягненні цієї мети визначальна роль належить податковому